

Dekoloniziribe o Digitalnikane Nijamia Regiakere ani Europa: Dikhlipaskiri čitra

O Digitalnikano Mestipaskoro Fondo (DMF) thaj Europakere Digitalnikane Nijamia (EDNi) akharen iranipe ano Dikhlipaskiri čitra taro Dekoloniziribe o Digitalnikane Nijamia regiakere ani Europakiri Programa.

Akava dokumento si jek agorin taro duj-beršengoro proceso taro khetane dizajnia e 30 dženencar tari rasno thaj socialnikano thamipe thaj digitalnikane nijamia, elpinaja te **adresirinel zoreskiri dinamika ani regia thaj te gindinarina dikhljarin baši anti-kolonialnikane digitalna avutnipa.** Akava si rezultato taro khetano butikeriba e [dženengoro](#) ko proceso.¹

Sar so si, akaja Dikhlin si čitra taro e dekoloniziribaskere programe save so pakjaja te prezentirina olen ko nadarutne verzie na zabadeste taro 2023. Nane si perfektno jali sahno. Phravdo si bašo paruvdipa thaj neve džidele. Akaja dikhljin ka džal ki seria taro konsultacie e khedinencar, individue, kolektivoja, organizacie save so na sas kotor taro originalnikano proceso. Amen pakjaja ki kritika, nirmankeribe thaj bajrarkeribe taro akala ideje, elpinindor te ava pašeder kon ambiciozno, ruminljardi, gindipaskiri agenda tari dekolonizacia. Amen thaj agjare prinžaraja so – sar so definirinaja o dekoloniziribe sar proceso – e agoreskiri programa šaj te džal ki evaluacia thaj palemvakeribe palo disave implementiribaskoro periodo.

Akaja čitra thaj o khetano proceso palo leste – sikavel o pozicioniribe taro o džene. Buteder taro džene isi olen Europakoro čhani bujkakoro jali buti savi so si targetirimi ano Europakere činavlin-keribaskere thana. O proceso ikliło taro – thaj ačhola ki relacia e – digitalnikane nijamengjiri regia, isipastar džanipe so e aktivistoja thaj o organizacie save so keren buti ko promoviriba thaj garaviba e manušengijere nijamia thaj socialnikano thamipe ani digitalnikani doba. Avere lafencar, regia savi so dikhel ko amalikane asaripa taro e digitalna tehnologije.

Akava dokumento isi ole irada bašo sakova so isi ole interes ko keribe buti trujal strukturna paruvdipa ko digitalnikane nijamengoro butikeribe thaj organiziribe, ulavde resarinaja te dikhjöl pes so isi ole sevnipe ano khedina save si majkerde taro e digitalnikani dukhavin. Akharaja dikhipe taro rangoja e disciplinakere, lejbara than e dikhibaja taro e Europakere digitalnikane nijameskiri regia korkoreste baši sar ola dikhena ple role ko implementiribe thaj astaribaja ko akava proceso. Amen siam manginale te šuna tumendar, thaj angleder, but najsarini baši tumaro iranipe.

¹ Akava dokumento si kolektivnikani buti taro 30 džene ani Dekoloniziba e Digitalnikane Nijamengjiri Regia. Nane akava formalno pozicia taro EDNi jali DMF sar host organizacie ko proceso. Akale dokumenteske sas auktoroja o Lorens Majer thaj Sarah Čender. Sine dikhljardo thaj kerjarkerdo taro e čitrakiri grupa, kerdi taro Ali Kan, Asja Lazarević, Asli Teli, Cianan B. Rasel, Luka Stivenson, Nakima Steflbauer, thaj Selmana Ahmed, sar thaj o DMF thaj taro EDNi o butikerne Džoeł Hajd, Joana Barbulesku thaj Kler Fernandez.

E Dikhlipaskiri Čitra si struktuirimi ano trin kotora:

1. **Dekoloniziribe thaj Ramke taro Averkeriba Zor:** čitrarkeriba sar amen haljovaja o dekoloniziribe baši i res akale procesoskiri, thaj save ramke labaraja te tarazina o averkeriba zor
2. **Dekoloniziribe o Digitalnikane Nijamengjere Dikhlipaskiri Programa:** butederipe o strukture, aktivnostija thaj procesoja save so amen bahankeraja te džal trujal strukturno paruvdipa ani regia. Odola elementoja si organizirime telo štar droma: (a) Gindinalipe prekal khetano, khedinengoro rodlaripa (b) Organiziriba transnacionalno (c) Kerjakeripe, ničkeripe thaj dumonipe miškipaske thaj (d) Keribe solidariteti prekal jekhberšutnengoro-dumonipe.
3. **Avutne phirda thaj tranziciakere planoja:** kote amen harneste ka dikhlina kote o proceso ka džal avutneste.

I. Sar amen haljovaja o dekoloniziriba? Ramke taro averkeriba zor

O proceso sas irades bašo labaripe o termino dekoloniziribe te sikavel so akanutne tehnologiakere-zorarkerde bithamipa thaj eksploatiribe isi olen lengjere darhia ani historia tari dominacia thaj kolonizacia thaj si ikerde taro strukturakere zora.

Amari resarin si te širdina jekh proceso savo so anljarel e strukturakere sebepoja tari opresia te šaj kerel buti trujal o digitalnikane nijameskiri regia savi so kerel buti bašo thamipe ko sa o sasoiitnipa.

I saikerin tari akaja programa nirmankerel kustikipe taro Kale feministoja gind thaj praktika taro Afro-futurizmo, anti-kolonialnikano proceso taro dikhlaripe, džanipaskiri produkcia taro globalnikano mimerig, aboliciake konceptoja taro bikeribe thaj bi-gindinaripe, etika tari traumatikano-informiribaskoro organiziriba, kritikane dikhiba ko dejbe love thaj filantropia, thaj namukhiba o kapitalistikano ekstraktivizmo. Amen haljovaja so akaja buti si te ovel proekto lumiakere-keribaskoro:

"I Dekolonizacia na džala bideletimi, našti; voj si lumiakere paruvdipaskiri, agor e lumiakoro, thaj lumiakere-keribaskiri. I Dekolonizacia si historiakoro proceso savo biaršinel i Euro-Lunalipaskiri gind & praktika sar standardo & jekhto (teodicia) bašo ačhovipe."

Dr Šej-Akil, [*Dekolonizirinen pes Sa E Bukja*](#)

O proceso isi ole irada te ovel ambiciozno thaj radikalno. Sar te si, isi ole ačhovipe e avere realitetencar save so nakhavena amari vizia thaj resipa – realitetia taro politikane činavlibaskoro keriba, filantropia, strukture e dizutne sasoiitnipaskoro, thaj buvleder strukture tari opresia. Sar amen bi džanaja, tegani, so o proceso ajnargja ko upre-vakerde resarina?

Save napia labaraja baši dekoloniziriba, taro averkeriba zor? Ko save ramke amen dizajningjam akaja programa dži akana?

Uzal so džanaja o averkeriba zor so šaj te lel but forme, ko formiribe i programa amen dengjam fokus ko akala trin elementoja, te zorakera amaro haljovibe: sastaribe thaj kerjakeribe, gindinalipe, transformiribe, paruvdipe, thaj, fundamentalno, o palem-anibe o resursoja.

- **Prekal sastariba thaj kerjakeriba** amen gindinaja ko odova so sa e dekoloniziribaskere procesoja zaruri si te lel than užale materialoja thaj simbolikane kerjakeriba trujal e khedina thaj phuva save so historikane sas čorde (taro) thaj eksploatirime tari koloniakiri dinamika. Vi agjare prinžarel so o koloniazmo thaj kolonialiteti anel dži ki trauma thaj nibades meriba thaj sa odola antikoloniakere praktike valjani adaleske centralnikano sastariba te šaj te phagjarel pes akaja zoralutnipaskiri ramka.
- **Prekal gindinalipe, transformiribe, paruvdipe** amen gindinaja so i kolonizacia mudarel but lumie, thaj agjare o šajdipa te godjanel thaj/jali te gindinkera olen. O dekoloniziriba adalea isi ole džanipe ko gindinalipa khuvibaskere virama ko neve lumie avrial taro akanutno status kvo, ko testiriba thaj periba thaj palem te ilvadžinelpe thaj palem-ajnnarel pes delikatno thaj/jali taro jekhfara.
- **Prekal palemmanibe taro resorsoja** amen gidina so i kolonizacia angja struktarno najekhajekhipaskiri khuvin ko vitalna resursoja thaj destruktivno vjavaharin ko tenine thaj bidživde dživitoja. Dekoloniziriba isi ole džanipe te kreirinel e šartia bašo dživdipaskere-zojraribaskoro thaj hakaeskiri khuvin ko resursoja baši savore ko paruvdipe o čhani sar khuvel pes ko resursoja thaj ko anel i činavlin.

Amen labara o termino “transformativnikano” butfareste. Odolea amen gindinaja ko procesoja taro kapaciteto te manginalina o status kvo thaj te kreirina, zojrara thaj/jali šukareder alternativna thana thaj praktike, činavindor e opresiakoro purano realiteti.

Amen zumavgjem te arakha indikatora baši averkeribe zor te legarel amen ko odova buteste radikalno te averkerel pes i dinamika tari zor. Disave širdibaskere indikatora save so sas pučarde si:

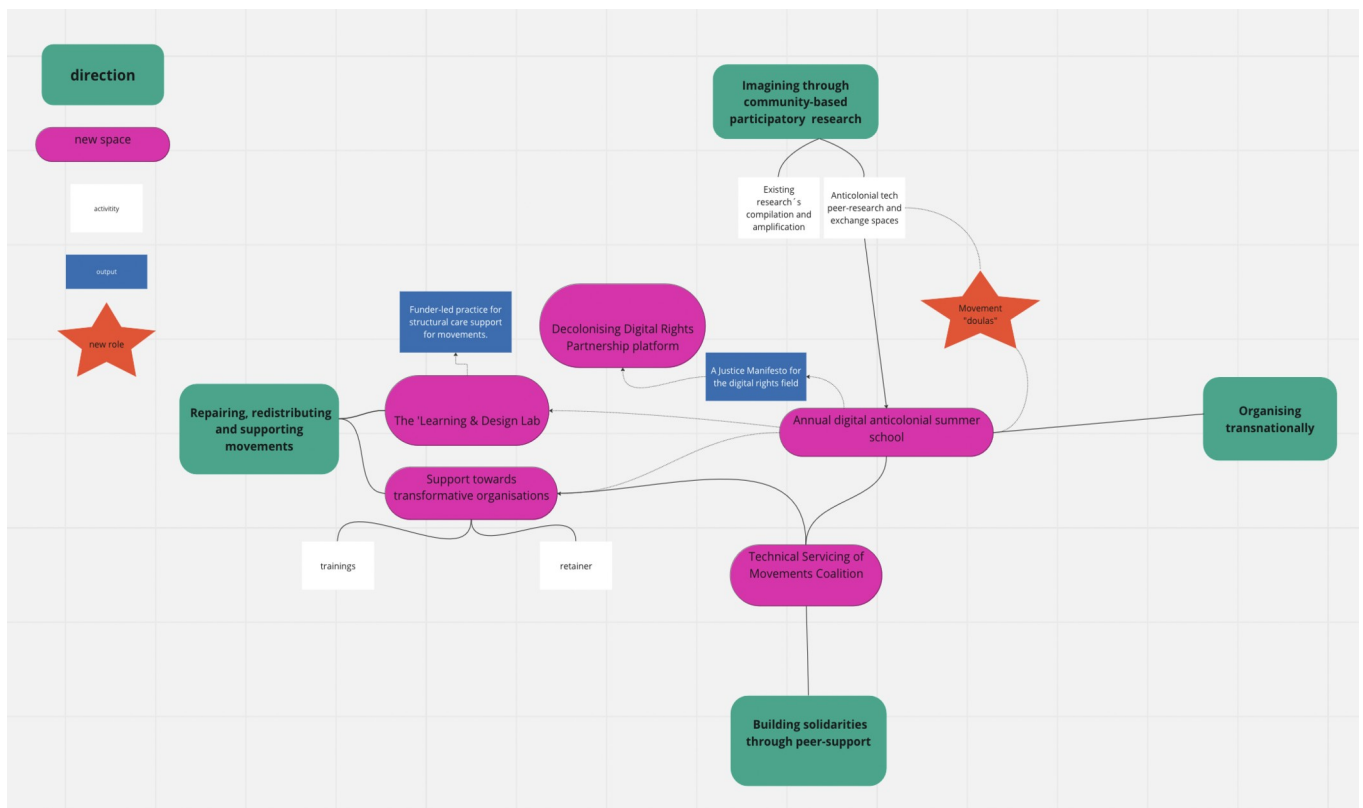
- Averkeribe ko role taro činavdipaskoro keribe trujal e strukture tari ulavkedi zor (ki transparentnost, pokibaskiri struktura, reprezentacia thaj av.)
- Prinžaribe thaj kompenzacia taro emocionalna thaj gajlakiri buti thaj čhivdo ladav ki transformativnikani buti ko džene tari marginalizirime khedina
- Kolektivnikane procesoja baši ničkeribe o resursoja (zor kote so e love džan thaj baši so)
- Ačhovipe taro strukture ani transparencia te garavel thaj te kerjakerel strukturna opresie
- Ačhovipe taro procesoja te sarbarutinel so i buti si tari khedin zojrardi thaj centririmi (centriribe taro dživdipaskoro persipe thaj khedinakiri ekspertiza)
- Te del pes ko procesoja te nirmankerel zor ulavdeste taro opresivnikane institucie

Agjare ka oven thaj panda buteder indikatora taro averkeribe i zor, thaj sar so si panda buteder sahani ramka taro averkeriba zor si jekh taro bahankerde elementoja ki programa.

II. Kreiribe nevo ekosistem: O Dekoloniziriba e Digitalnikane Nijamengiri regia Dikhlinakere Programaja

I programa kerel cikluso kote so sa o kotora hana jekh ko aver te kreirinen ekosistem savo so del šajdipe bašo neve pučiba, trubutnipe thaj džovapia te ikljon. Akava formati prinžarel so o dekoloniziribe si proceso, centririnel e baripa taro randibe thaj bibahtakeriba ko čhani te kerel pes anglunipe thaj te kreirinel pes multipliciteti, sar so thaj ka ovel molipa taro kolektivnikane čhania taro gindipe, činavlinipe, kreiribe thaj keribe.

Dekoloniziribe e Digitalnikane Nijamengjiri Regia ani Europa, ekosistemo:

Uzal so nane agorutno than jali ‘agoreskiri-res’ korkori pea, o ekosistem si kerdo taro organiziribaskere thana (siklana, laboratoria, jekhberšengiri-paruvkeribaskiri grupa), koalicie/kolektivoja (sikavkerde manuša, tehnologiakere sikljovibaskiri paruvkerin) thaj khedinakere haletija/kerdipna (manifesto, khedipna thaj av.). Teleder, amen struktuirinaja akala elementoja prema e štar generalnikane droma so arakhljam sar barodžanlutno te ikera amende džikote dromarinaja o ekosistem.

- Gindindor prekal kolektivnikano, khedinakoro rodlaripa
- Transnacionalno organiziriba
- Kerjakeripe, ničkeripe thaj dumonipe miškipaske
- Keribe solidariteti prekal jekhberšutnengoro-dumonipe

Ki relacia tari saikerin, i programa rodel te del dži ko džanipe o barodžanlutnija taro miškija thaj o centraliteti taro miškipaskere-nirmankeriba te anen transformativna paruvdipa, e **thanencar baši transnacionalno organiziribe, i digitalnikani antikoloniakiri nilaeskiri siklana (DANS)** ovindor ko lakoro vilo. Sar čhani te randarkerel pes e politikakiri agenda taro ačhovutne umala ano digitalnikane nijamengjiri regia, digitalnikano thamipe thaj manifesto ka ikljol taro e nilaeskiri siklana čhivindor e prioriteta tari digitalnikane nijamengjiri regia savo so dumoninel miškija, khedina so si majbut dukhavde tari digitalnikani ekstrakcia, deletirnarnija thaj diskriminacia.

Amen amengleder dikhaja struktarno paruvdipa te ovel informirimo taro procesoja e **gindalipaskere prekal kolektivnikano, khedinakoro rodlaripa. Trujal lengjiri** participatorno thaj

centralno-khedinakiri metodologija, e rodlaripa isi olen res te zojrarkerel pes e khedinakoro-nirmankeribe thaj te sarbarutinel pes so relaciakiri buti si ano kor taro sa o džanipa so si kerdo. Akava ka del šajdipe baši konekcie thaj lungoder-vakteskiri buti e dženenar taro DANS. E džengoro centralnikano-khedinakoro rodlaripa thaj agjare ka čhivdo ano sesie trujal o partnerstvoscere praktike, sikljoviba thaj trubutnipa, e beršeskiri agenda čhivindor e programakere prioriteta, thaj i koalicia taro e grantengoro butikeriba, sar so več sine angleder mapirimo taro proceso kova širdinkerel nirmankeribe blokija taro i digitalnikani antikolonialno nilaeskiri siklana. O rodlaripa ka khuvel horeste ko odova bašo sar struktureskere paruvdipa ani regia šaj te ovel, ko šartia taro dumonipe ko anti-opresivnikane miškupa, palemnibe, kerjakeriba thaj sastariba.

Te sarbarutina so e khedina thaj miškupa majbut bilače astarde si aktivno dumonime, nekobor elementoja si bahankerde trujal **kerjakeriba, palemnibe thaj dumonipe miškupaskoro**. O sikljovibe thaj laboratoria dizajneskiri si bahankerdi te širdinel strukturakoro paruvdipe ko averthanipe taro resursoja ani regia. Ka sarbarutinel sahno than sikljovibaske thaj ikeribe e filantropiakoro sistemo čhivdo baši sevnipe e miškupangoro savo so rodona radikalno paruvdipe. Turli forme taro dumonipe si bahankerde baši šukareder resursengjere miškupa so ka ikeren i opresia ano digitalnikano than, sar thaj kreiribe nevo.

E miškupaskere sikljoviba (sar thaj o oformiba i DANS) ka kerel buti te mapirinel thaj te del arka e neve miškupangje te jačhalinen pes e digitalnikane problemoncar, sar thaj neve potencialna safina thaj drumoja ani bisamalin.

Agorindor, ka čhiva elementoja drumonkerde trujal nirmankeribe **solidariteti prekal jekhberšengoro dumonipe**, durusteste labarindor resursoja thaj sikljovipa so več isi olen ačhovipe ano but miškupa. Amen sikavaja čhanija so o aktivizmo ano digitalnikane problema šaj te ovel lačheder oformimo taro principoja ko solidariteti thaj khetano dejbe arka, čhivindor sar odola so isi len khuvin ko sikljoviba thaj resursoja ko transformativnikane tehnologije šaj te den lačheder sevnipa ko anti-opresivnikane miškupa. Akala safina thaj agjare ka oven lende ano DANS, prekal e partnereskiri platforma.

I. Gindinalipe prekal khetano, khedinengoro-centralnikano rodlaripa

Rodlaripa si trubutno te rodlarel duj bukja sar e tehnologiakere dukhavdipa si čhivde ano kolonialiteti thaj sar ola den manifesto, thaj te pučara e antikoloniakere čhanija te ikerel thaj te gindinalinkerel e lumie so mangas.

Keda keraja lafi bašo rodlaripa, keraja lafi bašo participatorno proceso džanipaskere produkciakoro save isi len darhi ko thaj si legarutne taro khedina, ko than sar so bi oven statička, linearna kerdinipa. Amen dikhaja o rodlaripa akale proekteskoro te ovel ano duj faze:

1. **Kompilacia thaj zojrarkeribe ačhavutno rodlaripa**, prekal avera tipoja taro publikacie sar so si onlajn khedibna, produkcia tari antologia thaj audio thaj video saikerina, kerindor lengiri saikerin te ovel ano late buteder khuvin. Thaj odova agjare isi ole džanipe te buvljarkerel olen ko disave čipote.

2. **Bajroipe o proceso taro nevo rodlaripa thaj džanipe kerdinipaja** te pheren pes e hevja.

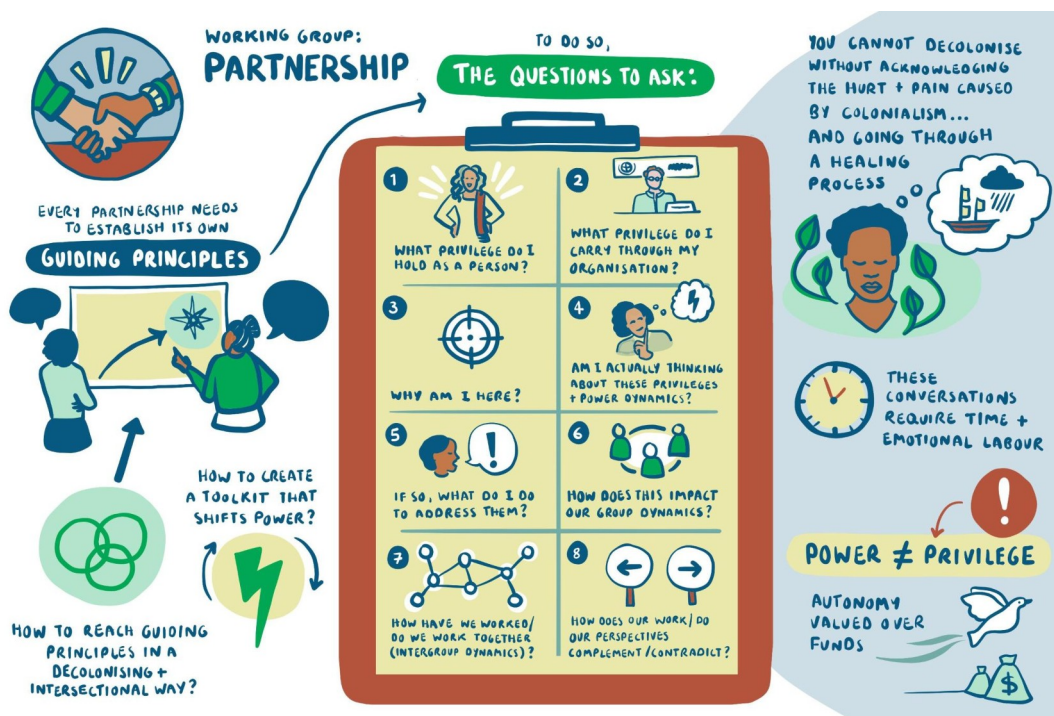

1. Amen arakhlijam akala jekhta umala taro e rodlaripaskere proektoja savende i **kompilacia thaj zojrarkeriba taro ačhovibaskere rodlaripa šaj te širdinen:**

- **Mapiribe e transformativnikane mentalna sastipaskere dumonipa save so isi ani Europa.** Kolonialno dinamika si jekhta thaj anglo sa sastipaskiri kriza savi so isi la asaripe ko amaro bedneskoro thaj gogjakoro sastipe. Durusteste baši manuša taro marginalizirime khedina – e bujkakoro than šaj butfareste te ovel than savo so bilačheste isi le asaripe ko olengoro mentalno sastipa. Akava thaj agjare isi ole implikacie ko šajdipa te ačhovel pes ki pozicia, majbut kana i pozicia haljovkerel pes te ovel pes eksperto ko teme sar so si rasa, polo, biačarnipa, čorolipe, migraciono hali thaj ulavde trubutnipaskoro thamipe. O rodlaripa ka ovel le resarin ko mapiribe e resursoja save so isi ani Europa savende so e organizacie šaj te labaren olen te den dumonipe pire butikernengje ko e traumake-informibaskoro čhani.
- **Rodlaripa ano kolonialna darhia** ko digitalnikane nijamengoro fondo ani Europa. Durusteste, akava ka pučakerel e kolonialna thaj ekstraktivistička darhia taro fondoja save so si ano Europakere digitalnikane nijamengjiri regia thaj sikaven serie taro bahanipa ko save so e fondoja šaj te den reparacia.
- **Khedibna taro antikolonialna, aboliciračka thaj/ jali transformativnikane miškupa ani Tehnologia.** But miškupa, organizacie thaj rodlarutne akhe organizirinen thaj kreirinen praktike thaj rodlaripa uzal digitalna tehnologie ano antikolonialna, aboliciračka thaj/jali transformativna ramke. O khedibna ka ovel le res te zojrarkerel lengoro resibe thaj te del dumonipe ko lengoro arhiviribe.
- **Ramke taro indikatora baši dekoloniziribe.** Ramka baši averkeribe zor te ovel bajrarkerdi taro aktivistoja, khedina thaj kolektivoja ko raso, ekonomikano, socialnikano thaj

digitalnikano thamipe. Akaja ramka ka del sevnipa sar haleti bašo korkori-molipe e fondongje, dizutnengoro sasoinipe thaj avera kana implementirinena aktivitetija ki akaja programa, jali avera neve initiative, proektoja thaj partnerstvoja so rodna te ingaren thaj te ruminen e zorakere strukturakoro nabalansi.

- **Transformativnikane partnerstvoja ki ramka thaj mapiriba taro sukcesivna transformativna partnerstvoja.** Sar te kere džanlutne koalicie ko socialnikane, rasna thaj digitalno thamipe? Akava ka ovel khedinakere-legarutnipaskoro rodlaripa thaj evaluacia ko odova sar e partnerstvoja si formirime prekal o principoja taro džanlutne solidaritetia, antikoloniakere and feministikano haljovibe taro multidimenzionalna forme tari opresia. Čitrondor taro sukcesivna partnerstvokere praktike, o rodlaripa ka kerel khedinakere dromaripa save so ka oven sar haleti and khedipa taro sikavipa disave akterengoro save so rodna te nirmankeren partnerstvoja avere miškipancar, durusteste ko čipotin kote so isi zorakoro nabalansi (misaleske ko šartia tari khuvin ko resursoja) maškar e organizacie so si čhivde.

2. I programa thaj agjare anglodikhel neve thana save si dende e khedinakere džanibaske prekal **antikolonialno tehnologiakoro jekhberšutnengoro-rodlaripe thaj paruvkeribe & kerdinipaskere thana.** Akala thana ka den šajdipe bašo khedinakoro-fundavno džanipa te ovel kerdo prekal klide teme taro digitalnikano thamipe problemengoro e organizaciencar taro astarde khedina legarindor o rango e rodlaripaskoro, i forma so astarel, thaj sar agjare te kerel i saikerin. E džene ka oven kompenzirime bašo lengoro vakti. Odola thana nane te oven salde jekhe faeskiri butjarlin numa te kreirinel buteder khedipaskere virama baši lundjaribaskoro sikavibe thaj paruvkeriba ko ritmo savo ka šajdinkerel averčhane grupengje te len than. Ka ovel čhivdo misaleske Kalo feministi thaj Romane feministikane thana, uzal but avera, ko save ka pučljarkeren i ekonomikani, socialnikani thaj maškaripaskiri opresia so ka ovel pučardi ki relacia e Tehnologija. E agoreskere rezultatoja šaj te len avera forme sar so si audio snimibe, magazinoja, videa, harne tekstoja jali khanči.

Odola jekhberšutne-rodlaripaskere thana ka ovel len bašo mentalno sastipa, safina thaj artistikane praktike baši o džene.

II. Transnacionalno organiziribe

1. **Digitalnikani antikolonialno nilaeskiri siklana.** Akale beršeskere khedipaskoro centro sar te keren pes ikeribaskere, zorale safina thaj nirmankeribe khedin maškar okola so maren pes mujal e digitalnikano dukhavibe. Akava ka ovel kolektivnikano bajroipaskoro thaj beršeskoro khedipa ko save so o rasno, socialnikano thaj ekonomikano thamipaskere organizacie ka čhiven i agenda bašo digitalnikano nijamengjiri buti ko šartia baši odova savo asaripe isi ole ko leskere khedina, durusteste sar te ikerel pes i digitalnikani opresia.

O khedibe ka pučel thaj rodel te del džovapi ko pučiba jali sar šaj e digitalnikane nijamengoro sevnipa te del ano socialnikano, rasno thaj ekonomikano thamipe? Save tane e klide problemoja, maripna, thaj dikhina so e digitalnikane nijamengoro miškipe centrineribaja ko marginalizirime khedina zaruri si te del prioriteti? Ka del na salde fokus ko odova sar e digitalnikane nijamengjiri buti šaj te centrinel e trubutnipa e khedinakere maripaja baši rasno thaj socialnikano thamipe numa thaj agjare te ulavkerel džanipa baši e anti-opresivnikane organizaciona strukture, feministongjere fondoja thaj transformativnikane partnerstvoja. O khedipa ka ovel durusteste dizajnirimo te sarbarutinel so e džene taro e marginalizirime khedina save si astarde taro e digitalnikane dukhaiba sas ano tomočilineskiri bešlin thaj ani pozicia te sikavel ikeripe mujal i digitalnikane dukhaiba. I čipota ka mukhel than bašo butjarlina te oven dende uzal tranformativno organizacisko, partnerstvoja thaj fondoskere praktike te lel than, thaj bašo digitalnikane nijamengjere prioritetija thaj strategije te diskutirinel pes.

2. **Thamipeskoro Manifesto baši e digitalnikane nijamengjiri regia.** E džene ani Anti-Kolonialno Digitalnikani Nilaeskiri Siklana (dik i anglederutni viram) ka kerel bajroipe thaj ka džanjarkerel khetano manifesto bašo digitalnikane problemoja te dikhinel oleskiri afirmativnikani vizia bašo digitalnikano thamipe. Akava manifesto ka ovel taro labaripe te anel fondoja, politikakere kerutne thaj e dizutnengoro sasoitnipa ano digitalnikane nijamengjiri regia, prašundjarel e problemoja thaj solucie save so ka oven arakhle taro džene ki DANS.

3. **Dekoloniziribaskiri Digitalnikane Nijamengjiri Partnersko Platforma.** Akaja platforma ka khedel informacie thaj ka lokhjarel i kolaboracia, džajbe ko avutne čipote, palemabile taro resursoja ano e digitalnikane nijamengjiri regia. Odova bi informirinel e kolektivon thaj korkorutnen, ulavdeste avrial taro tradicionalna digitalnikane nijamengjiri regia te khuvel dži ko šajdipe bašo dumonipe jali kolaboracia tari ačhavutni regia, phravindor resursoja, ekspertiza thaj solidariteti informiribaja baši i implementacia taro aktivnostia čhivde ki akaja dekoloniziribaskiri programa. Ka del than olengje te aplicirinen te oven kotor taro iniciative so ka vakera olen buteder ki programa thaj avera avrialdan.

III. Kerjakeriba, palemnibe thaj dumonipe miškipaskoro

1. **Fondostar-legaripaskiri praktika baši struktarno gajlanibe dumonipaskoro bašo miškupa.** E fondarne len than ani Sikljovibaskiri thaj Dizajneskiri laboratoria so ka kerel bajroipe thaj džanljarkerel buteder khedinakere drumonipa baši sar ola ka dajatvinen te den dumo bašo barikatino hali, jekhajekhuni khugin thaj gajlaniba buti dumonipaja baši e marginalizirime khedina thaj manuša ulavde trubutnipancar baši struktarno najekhajekhanipa. Akava ka kerel e phandlinalipajate oven phravde durustikane fondoja thaj procesoja te den dumonipe bašo khugin ki infrastruktura, fondoskere gajnanibaskoro dumonipe, khugin ko rugjibaskere thana, čhavengoro gajlanibe, sastipaskoro gajlanibe, phandlinalindor e dumonipaja bašo mentalno sastipe, dejbe dumo ko poleskere-durustikane sevnipa, informativno traumakiri gajlanibasoro dumonipe, prihodaskoro dumonipe baši aktivistoja thaj av.

2. E 'Sikljovibaskiri & Dizajneskiri Laboratoria' (SDL) ka ovel le res te ikerel than e fondavnengje, grantonerengje thaj khedinakere ekspertoja taro bareder miškupa te keren khetaneste buti te sikljon, dizajnirinen thaj pilotirinen neve khuvina baši anibe o barvalipe thaj avera forme tari zor taro ikeribaskere resursoja o korkori-kerde prioritetoja thaj aktivitetvoja ko khedina save so si astarde taro fondoskere činavlipa.

E SDL'eskere objektivoja ka keren palemlačharibe i rola thaj angažmano ano e fondoskere relacienar thaj palem ka gindinalen e fondoskere procesoja te cidel e zorakiri phandlin thaj te dominirinen ola. Ko buteder detaloja, amen ka gidinalina i SDL te kerel bajroipa ko procesoja baši palem te gindinalinel pes bašo:

- aplikaciakoro proceso (anglo-fondojsba) baši Infrastrukturno dumonipe ko dejbe arkakere aplikacie (m.i., čhibakoro dumonipe thaj avera tipoja taro dumonipe thaj av.)
- kompozicia taro fondoskere institucie te oven buteder participatorna, relaciona thaj te phandlinalen džanlutno ingariba i zor ano khedina
- palo-fondojsbaskiri phandlin thaj dinamika (m.i. ačhovutno fondojsbe) (palo-fondojsba)
- sikljoviba thaj asaripaskiri evaluacia (angleder-, džikote thaj palo fondojsba) savo so si khetaneste andolelo thaj šaj te ovel praktično integririmo ko avutnipaskere činavlinakere keriba ano sa o agora (solduje fondavnengje, organizaciengje & miškipangje)
- forme taro na-monetarno dumonipe (džikote o fondojsba thaj palo fondojsba agorkergja) m.i., safin, sikljoviba, kapaciteteskere nirmankeriba, tehnologija thaj haletija.

3. Miškipe gajnalutne manušengoro² lokhjaribaja i konekcia maškar o socialnikano thamipe thaj digitalnikane nijamengoro. Amare dizajneskiri buti prašundjargjaso but taro e konekcie ko digitalnikane nijamia thaj socialnikano thamipe avile kana klide manuša jali organizacie jali organizacie persipaja ani socialnikano thamipe kergje buti te keren safina e digitalnikane grupencar. O miškupa gajnalutne manušengoro ka khelel baredžanlutni rola ko nirmankeriba purta maškar khedinengjere-fundavne organizacie thaj digitalno nijamengjere organizacie, thaj keribe bajroipe neve safinengje/kanalia baši e tematikakiri paruvkerin, fokusea ko socialnikano thamipe, fokusea ko socialnikane thamipaskere problemoja ko than e tehnologiake. E gajnalutne manuša ka oven fondavne poziciencar kote so e manuša jali o organizacie persipaja ko durustikane socialnikane thamipa ko thana keribaske buti te keren sojuzia maškar e digitalnikane nijamengjiri thaj socialnikane thamipaskere miškupa, thaj majbut te del pes dumo socialnikane thamipaskere organizaciengje te keren pi buti ko digitalnikane problemoja, thaj sar ola isi olen asaripe ko lengjere khedina.

4. Dumonipe ko transformativna organizacie. Salde ikeribaskere organizacie zorale anti-opresivnipaja ko transformativnikane procesoja thaj praktike, darhime ko zorale antirasističko thaj transfeminističko džanipa thaj ekspertiza, šaj te kreirinel bukjakere thana save so si kad'ri te anen savahtune strukturna dekoloniziribaskere paruvdipa. Sa o organizacie si aver, averipaja ko baripa, budžeti, ačhovutni struktura, ačhovutne politike, tipoja taro donatoria, thaj targeteskere objektivoja, uzal o avera. Te havljarel pes akava, o dekolonizibaskoro proceso zaruri si te ovel korkorutno sakone organizaciake jali kolektivo. Ka lel than o oformibe serie taro treningoja thaj jekhberšutnengjere-dumonipaskere thana, sar thaj ikerutno. Sar so si, i programa bahankerel lokhjaripaskoro kapaciteti nirmankeribaja thaj organizaciakere bajripaskoro proceso, legardo taro avralutno facilitatori.

2 O lafi "doula" avela tari purani Grcia, džanipaja "i romani so del sevnipa" jali "džuvljani gajlani". O lafi thaj i praktika taro tegani sine olen bajroipe, thaj akana si labardo te sikavel ko naklinikakere bijankerde butilelne save so si trenirime te den bedeneskoro, emocionalno, thaj informativno dumonipa e khamne manušengje ko anglonatalno, bijandipa, thaj palobijandibaskoro periodo. O doulas tane fareste ko kontekst e khedinakere dende praktike taro sastipaskoro gajlanibe thaj dumonipe. E programakere butikeribaskiri grupa labargja o termino doulas te sikavel e korkorutnen jail grupe so dena dumonipe e miškipaske te bajrol ano baripe, durusteste ko intersekcije taro digitalnikano thaj socialnikano thamipe.

4. Akava dumonipa ka centrinel pes jekhto ko trubutnipa taro raso, socialnikano thaj ekonomikano thamipaskere organizacie so kerena buti ko digitalnikane nijamengere problemoja, numa ka oven andolende baši sa o organizacie save so si dajatvale baši transformatikane paruvdipa. Akava proceso ka anel keriba lafi thaj ko:

1. Rajipa thaj liderstvo
2. MN politike thaj butilelengjere nasiatia, sar so si pokin, biaviba, parvarinapaskere politike
3. Transparentna infrastrukture ko organizacie
4. Ulavdipe zor, činavlin-keribaskere thaj nirmankeribe konsenzus
5. Mentalno sastipa thaj barikatino hali

IV. Keribe solidariteti prekal jekhberšutnengoro-dumonipe

1. **Tehnikakoro Sevnipe taro Miškipangjiri Koalicia.** Nirmankeriba koalicia taro manuša tehnikane thaj digitalnikane sikljoiba ano digitalnikano nijamengjere thana te organizirinel thaj del pes dumonipe thaj sikljoibaskere treningoja ko grasrut socialnikano thamipaskere miškipa. Akava šaj te ovel le dumonipe lungo tha harne vakteskere proektencar, dende ko solidariteti e avere thamipaskere miškipancar. Akala ulavde sikljoiba šaj te oven džanjarkerde ki onlajn platforma (dik kotor II) thaj o dendo dumonipe valjani te phandlinalel o nirmankeriba thaj ikeriba odoja onlajn platforma.

III. Avutne phirda thaj tranzicia

Akate si but bukja so nane ki akaja dikhlipaskiri čitra, save so pakjaja so ka nirmankerel thaj kolektivnikane ka oforminel ki buvleder khedin taro manuša džikote isi konsultaciakoro lafikeriba. Amen dikhaja o nirmankeriba e dekoloniziribaskere programa sar palemvakeribe thaj kolaboraciakoro thaj so ka dikhljarel thaj ka čhivel iranibaskiri informacia ko turli momentoja, čhivindor thaj kerindor buti transparentno ko džanlutne džene ko proceso thaj e neve anelkerde save so čhigjam len akate.

Uzal e konsultacie, amen ka kera buti baši lungeder tranziciakoro plano bašo sar akava ka kerel buti thaj ka ovel kolektivnikano implementirimo thaj lendo. Amari elpin si so e emišia taro akava kolektivnikano dizajno ka šaj te lundjarel te čhivel buteder khedinen thaj organizacien, majbut odolen so sas majastarde tari digitalnikani diskriminacia, deletirnarnipa thaj ekstrakcia.

Džikote prinžaren o EDNi thaj DMF so mangel te oven čhivde ano programakoro implementiriba, akala organizacie si but averder ki piri natura, thaj dikhindor olengjiri zor thaj pozicia ki regia, šaj nane te ovel majšukar thanarkerdo te legarel akava proceso ko lamikanipa. Amen džanaja so o organizacie so isi len lungo tradicia thaj buvljarkerdo džanipa thaj praktike ko anti-kolonialno, antirasističko, biačarno, transfeminističko, antikapitalističko organizacionalno keribe buti si odola so si ko majšukar than te ingaren odova dureder.

Referensiriba thaj dajatvina

Ano konsultacie, amen kergjam i dajatva te das patjiv e vakteske thaj džanipaske so sine ulavkerdo taro amare anelkerde. Thaj agjare sar so dengjam te ajnarkera odolen so khugje ano ladikeriba amencar, amen dajatvingjam baši transparentno citiriba odolendar so anelkergje baši akava bajroipe e programakoro.

Ko pripilipe akaleske, amen rodaja odola so ka drabaren akaja dikhlipaskiri čitra te len džanipe so o ideje so si saikerde si produkto taro duje beršengoro kolektivnikano keribe buti e dženendar ko proceso. Sar so si, amen rodaja te ovel dendo referencoja baši kana si labardo o materialo.

Asaripa thaj Inspiracie

Amare asaripne thaj inspiratoria baši akaja čitrakiri programa si buvle thaj but. Teleder amen daja buteder taro barvale resursoja so čigjam len prekal akava proceso.

J. Hatidža Abdurahman “Bedeneskiri buti so našti te ovel bidikhli” (2021) Lodžik Magazi, Signaleskoro Problemo.

Šej Akil MekLin, “Dekolonizacia: So Bi Valjanel Te Ovel”, Dekolonizirinen pes Sa E Bukja

Kasvor Ali “e logike tari digitalizacia: race, sajberthan thaj digitalnikane dživdutnengoro kolonializmo” (2021) Nevipe taro Globalnikano Endemnipa

Politika, “Avtomatno Imperializmo, ekspanzionistička sune (digitalnikane ekstraktivizmoja)”

Miriam Orag, Seda Gjurses, Helen Pričard, Femki Snelting “E ekstraktivna infrastrukture taro kontakto deletibaskere aplikacie” (2020) Nevipe tari Dživdipna Maškaripaskiri Media

Irmgard Emelhainc, “Dekolonizacia sar horizonti tari politikani akcia”, e-fluks

BI Dekolonialno Manifesto: <https://manyfesto.ai/>

Sita Pena Gengadaran thaj Jedžej Niklas, “Decenteribe i tehnologija ko diskurs tari diskriminacia” (2019) Informacia, Komunikacia & Sasoitnipe

Bell huks “Sikljvope ko bilačhipe”

Erik Rickes, “So si dekolonizacia thaj soske si barodžanlutno?”, Interkontinentalno Rojbe (2012)

Khedinakoro Garavibe: Sarah T. Hamid ko Aboliciriba e Karceralna Tehnologie – Lodžik Magazin

Tak, Iv, and K. Vejn Jang. “I Dekolonizacia Nane Metafora”. Dekolonizacia: Endemnipa, Edukacia & Sasoitnipa 1, nu. 1 (8 September 2012).

Kaskoro Džanipa thaj av., “Amare Paramisa, Amare Džanipa: O sahne serie” (2018)

MUJAL! Romnja tari Rang Mujal o Zoraldinipe, “I Revolucia Nane te ovel Fondujmi” (2017)

Kale feministengoro fondo, "Fondiribe Kale feministikane miškupa"

Astre, "Tehnologie baši liberacia, ko aboliciona avutnipa"

Houp Čigudu, Rudo Čigudu "Strategie bašo Nirmankeribe organizacia vogeja"

Durusteste, buteder taro amaro proceso sas oformimo taro lideria amare jekhberšutnengjere-sikljoibaskere sesie:

[Traumakere-informiribaskoro Organiziriba](#), legardo taro Lorein Mar thaj Uvajo Dušime

[Aboliciona Tehnologie thaj Vizie taro Globalnikano mimerig](#), legardo taro Čenai Čer, Imani Mejson Džordan, thaj Tenmozi Saundararadžan
Dekolonialna Praktike thaj Dekolonialnikane Liderstvoja, legarde taro e Anasuja Sengupta thaj Kumba Ture

I Revolucia nane te ovel fondujmi, legardo taro Rene Hečer thaj Mukasa*